

Factsheet geweld

Zinloos geweld

De Landelijke StichtingTegenZinloosGeweld definieert zinloos geweld als volgt: alle vormen van geweld, behalve geweld dat je moet gebruiken om jezelf of iemand anders uit een (levens)bedreigende situatie te redden.

Er bestaan verschillende vormen van geweld:

- verbaal geweld: vloeken en schelden.
- lichamelijk geweld: er wordt dwang uitgeoefend met gebruik van het lichaam, zoals slaan, schoppen of het gebruik van wapens.
- psychisch geweld: er wordt dwang uitgeoefend, zonder gebruik van het lichaam, zoals pesten, bedreiging en chantage.
- seksueel geweld: dwang die op seksueel gebied wordt uitgeoefend, zoals verkrachting en aanranding.
- wapen geweld: gebruik van wapen om mee te dreigen of om iemand mee te verwonden.

Cijfers en feiten

We kunnen je een idee geven hoeveel geweldsmisdrijven er jaarlijks worden gepleegd in Nederland. Geweldsmisdrijven zijn bijvoorbeeld mishandeling, bedreiging, diefstal met geweld e.d. Volgens het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) is het aantal geweldsmisdrijven in 2007 ten opzichte van 2000 erg gestegen. In de tabel hieronder kun je dat zien; daarin staat het aantal en soort geweldsmisdrijven per jaar genoemd. Let op; het lijkt misschien of deze cijfers ontzettend verouderd zijn, maar dit zijn de meest recente cijfers.

Geregistreerde criminaliteit				
Perioden	2000	2005	2006	2007
Soort misdrijf:	aantal:	aantal:	aantal:	aantal:
Geweldsmisdrijven totaal	91.738	110.509	109.154	111.888
Verkrachting	1.672	1.540	1.434	1.267
Feitelijke aanranding der eerbaarheid	2.918	2.560	2.432	2.192
Overige seksuele misdrijven	2.545	2.084	2.137	1.971
Tegen het leven en persoon	20.271	31.969	31.004	31.999
Mishandeling	44.340	56.107	57.651	60.711
Diefstal met geweld	19.004	15.463	13.716	13.082
Afpersing	988	786	780	666
Vernieling en openbare orde totaal	190.024	211.414	215.225	223.430
Tegen de openbare orde	4.813	12.256	12.494	12.986
Discriminatie	386	535	525	520
Gemeengevaarlijke misdrijven	8.679	8.889	8.878	8.849
Tegen het openbaar gezag	3.401	4.920	4.893	4.733
Schennis der eerbaarheid	2.442	2.129	2.081	1.854
Vernieling	170.303	182.685	186.354	194.488

Het is echter de vraag of deze stijging komt omdat er inderdaad meer geweld is, of omdat de politie beter oplet en registreert of dat slachtoffers meer bereid zijn om aangifte te doen.

Gevoel van onveiligheid

Eind 2008 voelde 25% van de inwoners van 15 jaar en ouder zich wel eens onveilig. Twee procent voelde zich vorige jaar vaak onveilig.

Slachtoffer

In 2006 gaf ruim een kwart van de Nederlanders van 15 jaar en ouder aan dat zij slachtoffer waren van veelvoorkomende criminaliteit. Jongeren en bewoners van sterk stedelijke buurten waren relatief vaak het dupe.

Ongeveer 5% van de Nederlanders werd slachtoffer van een geweldsdelict (mishandeling, bedreiging, ongewenste seksuele intimiteiten).

Van dader naar slachtoffer

Uit Nederlandse studies blijkt als iemand gewelddadig gedrag vertoont, de kans groter is om voor die persoon ook slachtoffer te worden van een geweldsmisdrijf. Dit heeft voor een deel te maken door de achtergrond en persoonlijkheid van de dader. Daders komen vaker in aanraking met andere daders en lopen daardoor meer kans om slachtoffer te worden. Mensen met een risicovolle levensstijl lopen ook meer kans om slachtoffer te worden van geweld. Denk daarbij aan het overmatig gebruik van alcohol en drugs, wapenbezit, 'foute' vrienden en weinig toezicht van ouders.

Oorzaken van geweld

Er zijn zeer veel verschillende oorzaken waarom mensen zich agressief of gewelddadig gaan gedragen. Hieronder staan er een aantal toegelicht:

Geen goede opvoeding gehad

Wanneer iemand als kind steeds het slechte voorbeeld heeft gezien bij de ouders, dan worden die indrukken meegenomen. Bijvoorbeeld, als je ziet dat je ouders iedere dag tegen elkaar schelden en ruzie maken, dan zul je dat gedrag normaler gaan vinden. Dit hangt natuurlijk ook af van je karakter; als je van nature een rustig, zachtmoedig persoon bent, dan zullen agressieve gevoelens minder effect op je hebben.

Gebrek aan goede normen en waarden

Normen zijn regels die worden opgelegd aan een groep mensen. Het meest typische voorbeeld is de Wet die hier in Nederland geldt. Om ervoor te zorgen dat mensen de wet en normen naleven, zijn er vooraf straffen of maatregelen bepaald. Je kunt bijvoorbeeld een geldboete krijgen als je zonder licht fietst.

Waarden zijn onopgelegde regels, maar waar de meeste mensen zich wel aan houden. Het zijn afspraken over hoe men zich gedraagt, zonder dat die ergens opgeschreven staan. Een voorbeeld hiervan is 'eerlijkheid'. De meeste mensen willen dat anderen eerlijk zijn. Of dat je 'u' zegt tegen oudere mensen, dat je in de bus opstaat voor iemand op krukken, dat je op tijd op een afspraak bent, dat je je aan beloften houdt, enz.

Thuis, op school, of op de sportclub leren mensen veel over normen en waarden zoals hierboven. Het probleem is dat niet iedereen dezelfde waarden even belangrijk vindt: de één vindt afsnijden in het verkeer geen probleem als je haast hebt, een ander vindt dat wel een probleem. De ene persoon vindt het rechtvaardig dat hij iemand in elkaar slaat, omdat die ander net een rotopmerking maakte; de ander niet.

Gebrek aan communicatie

Als mensen niet goed naar elkaar luisteren, elkaar verkeerd begrijpen, of een ander iets niet laten uitleggen, kan er ook geweld ontstaan. Mensen kunnen meteen in de verdediging schieten als ze zich aangevallen voelen, of als iets ze niet aanstaat. Ze geven elkaar niet de kans om het conflict uit te praten.

Alcohol- en drugsgebruik

Drugs en alcohol werken vaak als 'drempelverlagers'. Misschien heb je zelf wel eens gemerkt dat je na een drankje meer 'durfde'. Door de alcohol heb je minder remmingen. Bijvoorbeeld als iemand je aanzet om een ruit in te gooien, iemand te versieren, of een klap uit te delen, ben je eerder geneigd dit te doen. Drugs kunnen een stemming versterken: zo kan een droevige stemming doorslaan naar een heel depressieve stemming, een chagrijnig humeur kan versterkt worden naar agressief gedrag, etc. Per drug en per persoon verschilt de precieze uitwerking.

Geweld in films, televisie of computerspelletjes

Wanneer je veelvuldig met geweld geconfronteerd wordt in de media (de held van de film geeft de vijand een paar flinke klappen), dan zul je geweld in het dagelijks leven normaler gaan vinden. Uit een onderzoek naar de invloed van geweld in de media blijkt dat kinderen na het zien van een agressieve tekenfilm, zich agressiever gingen gedragen. Dit betekent echter niet dat als je een agressieve film kijkt, jijzelf meteen ook agressief wordt. Je zou al in een agressieve bui moeten zijn; de gewelddadige beelden versterken die bui alleen. Wanneer je relaxed bent, zullen gewelddadige beelden veel minder invloed op iemand hebben.

Een verharde maatschappij

Agressie en geweld kan ook het gevolg zijn van een 'verharde maatschappij': mensen gedragen zich minder sociaal of 'harder' naar elkaar toe. Mensen houden minder rekening met elkaar; er wordt minder van elkaar gepikt. Hierdoor kan het eerder botsen tussen mensen, zowel letterlijk als figuurlijk. Ook houden mensen elkaar minder in de gaten: er is minder sociale controle. Mensen bemoeien zich minder met andermans zaken en letten minder op elkaar, waardoor iemand eerder anoniem gewelddadig kan zijn.

Psychische ziekten

Wanneer iemand bepaalde psychische ziekten of gedragsstoornissen heeft, kan diegene zich minder goed in de hand houden. Zo hebben mensen met de ziekte 'Gilles de la Tourette' soms schreeuwaanvallen, zonder dat ze daar iets aan kunnen doen. Of mensen kunnen een 'periodieke explosieve stoornis' hebben. Dan verliezen mensen de controle over agressieve neigingen, die tot zeer ernstige gevallen van geweld kunnen leiden. Gelukkig zijn er medicijnen die zulke neigingen grotendeels onderdrukken.

Oplossingen voor geweld

Er zijn drie verschillende soorten oplossingen voor geweld. We zullen ze hieronder noemen en toelichten.

Preventieve oplossingen of 'voorkomen'

Een preventieve maatregel is bedoeld om agressieve gevoelens of gewelddadig gedrag te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld door voorlichting te geven aan jongeren over agressie en geweld (hoe ga je ermee om, hoe kun je het voorkomen, etc.).

Repressieve oplossingen of 'onderdrukken'

Bij de tweede soort maatregel (repressie) worden agressieve gevoelens onderdrukt; ze zijn er wel, maar door deze maatregelen denken mensen wel 2 keer na voordat ze die uiten. Je kunt denken aan camera's, detectiepoortjes in de horeca, meer toezicht ('blauw') op straat, een hardere aanpak van de politie, e.d. Deze maatregelen hebben een afschrikwekkend effect; de drempel om geweld te gebruiken wordt groter, omdat de kans dat je gepakt wordt ook groter wordt.

Curatieve oplossingen of 'genezen'

De laatste categorie, de curatieve maatregelen, zijn maatregelen die 'ontspoorde' mensen weer op het goede pad moeten krijgen. Deze mensen zijn dus in de fout gegaan, en worden daarvoor gestraft (in een gevangenis of met een taakstraf) of behandeld (in een psychiatrische kliniek). Hiervoor zijn overheidsinstellingen zoals Bureau HALT, jeugdinrichtingen, psychiatrische inrichtingen en gevangenissen.

Straffen voor het plegen van geweld

Het plegen van een misdrijf heeft uiteraard consequenties. Hier een aantal misdrijven en de maximale straf die daarvoor staat op een rijtje (sept 2009).

Misdrijf	Maximale straf
Belediging van een bevolkingsgroep (discriminatie)	Gevangenisstraf: een jaar Geldboete: € 7.400
Aanzetting tot haat / discriminatie	Gevangenisstraf: een jaar Geldboete: € 7.400
Gezamenlijk openlijke geweldpleging, opzettelijke vernieling van goederen of ernstig letsel personen	Gevangenisstraf: 6 jaar Geldboete: € 18.500
Uitdaging tot tweegevecht (ook zonder letsel)	Gevangenisstraf: 6 maanden Geldboete: € 7.400
In hulpeloze toestand brengen of laten	Gevangenisstraf: 2 jaar Geldboete: € 18.500
Doodslag	Gevangenisstraf: 15 jaar Geldboete: € 74.000
Moord	Gevangenisstraf: 30 jaar Geldboete: € 74.000
Mishandeling (gewoon / zwaar / dood tot gevolg)	Gevangenisstraf: 3 / 4 / 6 jaar Geldboete: € 18.500

Zware mishandeling (zwaar / dood tot gevolg)	Gevangenisstraf: 8 / 10 jaar Geldboete: € 74.000
Diefstal met geweld of bedreiging	Gevangenisstraf: 9 jaar Geldboete: € 74.000
Niet helpen van in levensgevaar verkeerde	Hechtenis (gevangenis): 3 maanden Geldboete: € 3.700

Wat kun je doen als je getuige bent van geweld

Elke situatie is uniek. Je zult in elke situatie zelf moeten bepalen wat de juiste handelingen zijn. De situatie zal bovendien van je eisen een snelle beslissing te nemen. Daarom geven wij hierbij een aantal mogelijkheden aan. Het belangrijkste blijft: help een ander, maar zonder je eigen leven in gevaar te brengen!

Wat kun je doen:

- Pak je mobiele telefoon, ga naar een telefooncel of bel bij iemand aan en bel 112;
- Haal versterking, met meerderen kun je de dader(s) misschien van het slachtoffer wegtrekken;
- Maak zoveel mogelijk herrie met zoveel mogelijk omstanders (roep 'brand');
- Met een mobiele telefoon kun je een foto/filmpje maken van de dader(s);
- Blijf bij het slachtoffer en kijk of je hem/haar meteen kunt helpen;
- Verleen wanneer mogelijk eerste hulp;
- Heb je geen EHBO-diploma, leg dan bijvoorbeeld je warme jas om het slachtoffer heen;
- Spreek hem of haar moed in, stel gerust;
- Vertel de politie wat je hebt gezien of gehoord;
- Geef een nauwkeurige beschrijving van de dader(s);
- Stel je beschikbaar als getuige.

Geraadpleegde bronnen:

Centraal Bureau voor de Statistiek
Tijdschrift voor de Criminologie 2009 (51) 3
Wetboek van Strafrecht

